

Sygn. akt I Cz 146/15

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Zamościu I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : Sędzia SO Jerzy Żurawicki

Sędziowie SO Arkadiusz Mrowiec, SO Marek Lisicyński

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2015 r.

na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku (...) Sp. z o.o. we W.

przeciwko B. S.

o egzekucję świadczeń pieniężnych

ze skargi dłużnika na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu A. W., podjęte w sprawie oznaczonej sygnaturą akt. Km 2162/14;

na skutek zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego w Biłgoraju z dnia 29 stycznia 2015 r. sygn. akt I Co 532/14

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Biłgoraju uchylił czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu A. W., polegającą na wydaniu postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucji w części dotyczącej określenia opłaty za odnalezienie majątku dłużnika w wysokości 1942,51 zł i obciążeniu tą opłatą dłużnika w postanowieniu z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt Km 2162/14.

Sąd ustalił, iż wierzyciel (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W., złożył wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej we Wrocławiu A. W., o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Jednocześnie wierzyciel zlecił Komornikowi poszukiwanie majątku dłużnika za wynagrodzeniem w trybie art. 797¹ kpc. Wobec powyższego Komornik wystąpił do Centralnej Ewidencji Pojazdów MSWiA, Centrum Personalizacji Dokumentów MSW oraz skierował zapytania o rachunki bankowe dłużnika. Wierzyciel uiścił wymaganą przez Komornika zaliczkę w kwocie 165,31 zł. Komornik w dniu 17.09.2014 r. uzyskał informację z (...) wygenerowaną automatycznie z systemu informatycznego Ewidencji o posiadanych przez dłużnika pojazdach, a w dniu 30.09.2014 r. ZUS Oddział w R. złożył odpowiedź na wniosek Komornika, przedkładając rachunek na kwotę 40,47 zł. Komornik w dniu 01.10.2014 r., na wezwanie dłużnika z dnia 16.09.2014r., odebrał od dłużnika oświadczenie w trybie art. 761 kpc o posiadanych ruchomościach i rachunku bankowym.

Dnia 06.10.2014 r. pełnomocnik wierzyciela złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, w związku z uregulowaniem należności wobec wierzyciela. Postanowieniem z dnia 08.10.2014 r. Komornik umorzył postępowanie

egzekucyjne oraz ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w łącznej wysokości 4.144,21 zł, na którą to kwotę składają się: koszty zapytań - 40,47 zł; doręczenie korespondencji - 85,40 zł; zlecenie poszukiwania majątku dłużnika - 63,84 zł; odnalezienie majątku dłużnika - 1.942,51 zł oraz opłata stosunkowa - 2.011,99 zł, a także wezwał dłużnika do zapłaty kosztów egzekucyjnych w kwocie 3954,50 zł tj. opłaty stosunkowej i opłaty za odnalezienie majątku dłużnika.

W skardze z dnia 28.10.2014 r. dłużnik wniósł o uchylenie postanowienia Komornika z dnia 8.10.2014r. w pkt II w zakresie dotyczącym ustalenia i obciążenia dłużnika kwotą 1.942,51 zł za odnalezienie majątku dłużnika.

W uzasadnieniu postanowienia uchylającego zaskarżoną czynność Komornika, Sąd Rejonowy w Biłgoraju podniósł, iż spełnienie niniejszej sprawie świadczenia przez dłużnika bezpośrednio do rąk wierzyciela w toku egzekucji należy postrzegać jako następstwo wszczęcia egzekucji i czynności podjętych przez komornika. Świadczenie uiszczone bezpośrednio do rąk wierzyciela nie zwalnia dłużnika od uiszczenia kosztów postępowania. Przy rozstrzyganiu o kosztach postępowania egzekucyjnego należy mieć na uwadze, że przepis art. 770 kpc wprowadza regułę zwrotu przez dłużnika kosztów celowych. Na mocy art. 43 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, za prowadzenie egzekucji i inne czynności wymienione w ustawie komornik pobiera opłaty egzekucyjne. Wynagrodzenie, o którym mowa w art. 797¹ kpc jest ustalane i pobierane - stosownie do art. 53a ustawy o komornikach sądowych dwuetapowo; najpierw od wniosku o podjęcie czynności poszukiwawczych, a następnie - gdy poszukiwania te da pozytywny rezultat - za odnalezienie majątku. Opłatę stałą w wysokości 2% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego komornik pobiera od wierzyciela zgłaszającego stosowny wniosek. W razie odnalezienia majątku dłużnika komornik pobiera opłatę stałą w wysokości 5% szacunkowej wartości tego majątku, nie więcej jednak niż 100% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Opłata ta ulega zmniejszeniu o kwotę pobranej opłaty.

Komornik w postanowieniu z dnia 08.10.2014 r. ustalił opłatę za odnalezienie majątku dłużnika w trybie art. 53a ust 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji na kwotę 1.942,51 zł. Zdaniem Sądu Komornik podjął rutynowe, jak wynika to z obserwowanej praktyki, działania, zmierzające do poszukiwania majątku dłużnika, ale nie można powiedzieć, aby Komornik odnalazł majątek dłużnika, który to stanowił podstawę zaspokojenia wierzyciela. Doszło do tego poza toczącą się egzekucją, w drodze stosownych ustaleń między wierzycielem i dłużnikiem, co w konsekwencji doprowadziło do umorzenia egzekucji na wniosek wierzyciela, a Komornik uzyskał w tych warunkach prawo do określenia opłaty egzekucyjnej w trybie art. 49 ust. 2 cyt. w/w ustawy, co też uczynił określając ją w postanowieniu o ustaleniu kosztów egzekucji na kwotę 2.011,99zł. Nadto dłużnik złożył szczegółowe oświadczenie o posiadanym majątku, rachunku bankowym i źródłach dochodu, co usuwało na tym etapie konieczność dalszego poszukiwania majątku przez Komornika. Komornik ustalił też w postanowieniu o należnym mu zwrocie kosztów zapytań i doręczeń korespondencji. Przyjęcie koncepcji, że Komornikowi należy się niejako mechanicznie opłata z art. 53a ust. 2 cyt. wyżej wymienionej ustawy, niezależnie od efektywności czynności Komornika, prowadziłoby przykładowo do przyznania uprawnienia do naliczenia tejże opłaty, w sytuacji ustalenia przez komornika pobierania przez dłużnika zasiłku w wysokości nie podlegającej egzekucji. Ustalenie przez Komornika opłaty za odnalezienie majątku dłużnika jest z powyższych względów zdaniem Sądu niezasadne, a postanowienie Komornika w części dotyczącej określenia tej opłaty i obciążenie nią dłużnika podlega uchyleniu.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej we Wrocławiu, domagając się zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie w całości skargi dłużnika.

Skarżący podniósł, że oprócz skutecznych działań Komornika, które doprowadziły do odnalezienia majątku dłużnika, dla pobrania opłaty z art. 53a u.k.s.e. niezbędne jest kumulatywne spełnienie dwóch dodatkowych warunków: poszukiwanie majątku dłużnika musiało odbywać się na podstawie otrzymanego przez komornika od wierzyciela zlecenia poszukiwania majątku dłużnika w trybie art. 797¹ k.p.c., pobranie przez komornika opłaty stałej określonej w art. 53a ust. 2 u.k.s.e. Nie można ze szkodą dla organu egzekucyjnego, a zostało to uczynione niniejszej sprawie przez Sąd pierwszej instancji, uzupełniać powyższego katalogu o dodatkowe obwarowania (np. o skuteczność' egzekucji z odnalezionego składnika majątku, czy też w ogóle o skuteczność egzekucji). Byłoby to sprzeczne z literalnym brzmieniem przepisu art. 53a ust 2 uoksie, który winien być interpretowany ściśle, gdyż jest to przepis ze sfery

prawa publicznego, przepis regulujący materię podatkową. Interpretacja rozszerzająca jest w tym wypadku ewidentnie zakazana. bez względu na to, komu ma przynieść "korzyść".

Zdaniem Komornika Sąd pierwszej wbrew oczywistemu, niespornemu stanowi faktycznemu uznał, że Komornik nie dokonał odnalezienia majątku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Zażalenie podlega oddaleniu, jednak argumentację Sądu I instancji podzielić można jedynie częściowo.

Sąd Rejonowy w Biłgoraju uznał, iż skoro co do zasady dłużnik zobowiązany jest do poniesienia opłat określonych w art. 49 ust 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, w sytuacji zaspokojenia wierzyciela w toku egzekucji i cofnięcia wniosku egzekucyjnego, nie obciąża go druga część opłaty za poszukiwanie majątku, wymienionej w art. 53a ust. 2 w/w ustawy., a ustalenie przez Komornika opłaty za odnalezienie majątku dłużnika jest z powyższych względów niezasadne, wobec czego postanowienie Komornika w części dotyczącej określenia tej opłaty i obciążenie nią dłużnika podlega uchyleniu. Z powyższym stwierdzeniem zgodzić się można jedynie w tej części, w której Sąd zanegował obciążenie tą częścią opłaty z art. 53a ust. 2 w/w ustawy dłużnika, natomiast nie jest trafne stwierdzenie, iż komornikowi opłata ta zupełnie się nie należy i nie był uprawniony do jej ustalenia. Komornik miał bowiem obowiązek ustalenia wysokości tej opłaty, z tym, że zobowiązany do jej uiszczenia w pozostałym zakresie, w dalszym ciągu pozostaje wierzyciel, wobec czego obciążenie nią dłużnika było nieprawidłowe.

Przepis art. 49 ust 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji reguluje kompleksowo wysokość opłat egzekucyjnych należnych od dłużnika w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela. Norma ta nie przewiduje możliwości obciążenia dłużnika innymi opłatami, w tym również pozostałą częścią opłaty za poszukiwanie majątku. Wymieniony wyżej przepis nie rozróżnia sytuacji w których prowadzone było poszukiwanie majątku dłużnika, od przypadków, gdy komornik takich czynności nie podejmował. Kwestie te normuje przepis szczególny, art. 53a ust 1 i 2 w/w ustawy. Faktem jest, iż trudności interpretacyjne wywołuje niejasne brzmienie art. 53a ust 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, dotyczącego opłaty za czynności podjęte przed faktyczną egzekucją, to jest na etapie poszukiwania majątku, z którego wierzyciel mógłby dopiero taką egzekucję przeprowadzić. Przepis nie określa wprost podmiotu zobowiązanego do uiszczenia drugiej części opłaty za poszukiwanie majątku, w sytuacji odnalezienia przez komornika składników majątku dłużnika. Skoro jednak przepis nie określa adresata tego obowiązku fiskalnego, należy odczytywać go całościowo, a więc z uwzględnieniem ustępu pierwszego, który stanowi, iż opłatę Komornik pobiera od wierzyciela. Regulacja zawarta w ustępie drugim powołanego przepisu, dotycząca pozostałej części opłaty, zasady tej nie zmienia. Tym samym uznać należy, iż w dalszym ciągu zobowiązanym do jej poniesienia będzie wierzyciel.

Odnotować należy, iż w doktrynie prezentowany był pogląd przeciwny, zgodnie z którym druga część opłaty za poszukiwanie majątku ściągana jest od dłużnika, a odpowiednie stosowanie art. 49 ust 3 w/w ustawy do pobrania drugiej części opłaty za odnalezienie majątku dłużnika oznacza, że komornik pobiera tę część opłaty od dłużnika w trybie opisanym w tym przepisie tylko w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 kpc. (A.Marciniak „, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji ” Lexis Nexis, 2014). Powyższy pogląd zanegował Sąd Najwyższy Uchwałą z dnia 18 października 2013 r. III CZP 57/13 , publ. OSNC 2014/6/61, stwierdzając, iż komornik pobiera opłatę przewidzianą w art. 53a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) od wierzyciela. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż w sytuacji, gdy wierzyciel decyduje się na odstąpienie od egzekucji, cofając wniosek, a więc nie dochodzi do egzekucji, nie sposób uznać, by dłużnik zobowiązany był do ponoszenia kosztów powstałych przed efektywną egzekucją, w związku z wnioskiem wierzyciela o poszukiwanie majątku. Obciążenie dłużnika opłatą może mieć miejsce w sytuacji skierowania egzekucji do majątku odnalezionego przez komornika.

Powyższe stanowisko, prezentowane w powołanej uchwale Sądu Najwyższego należy podzielić. Kontynuując prezentowaną w nim argumentację zauważyć można, iż wierzyciel może przecież w ogóle nie zażądać skierowania

egzekucji do tego majątku odnalezionego na jego zlecenie przez komornika, domagając się prowadzenia egzekucji z zupełnie innych składników majątkowych dłużnika. Podobna sytuacja miałaby miejsce, jak słusznie zauważył Sąd I instancji, w przypadku odnalezienia przez komornika majątku, z którego egzekucja nie byłaby nawet prawnie dopuszczalna. W takiej sytuacji nie tylko nie ma podstaw do obciążenia dłużnika tą opłatą za poszukiwanie majątku, ale opłaty uiszczony przez wierzyciela nie można uznać jako części kosztów celowych do wyegzekwowania należności, należnych wierzycielowi w końcowym rozliczeniu. Analogiczna sytuacja będzie miała miejsce, gdy wierzyciel cofnął wniosek egzekucyjny, a tym samym również odstąpił od prowadzenia egzekucji, w tym również z odnalezionego przez komornika majątku. Podkreślić należy, iż wbrew twierdzeniom skarżącego nie dochodzi do wprowadzenia pozaustawowego kryterium skuteczności egzekucji z odnalezionego majątku, a jedynie do oceny, czy egzekucja z tej części majątku dłużnika była możliwa do przeprowadzenia, wobec istniejących prawnych ograniczeń lub braku wniosku wierzyciela w tym przedmiocie.

Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu w/w uchwały, w doktrynie i orzecznictwie zgodnie wskazuje się, że opłaty należne komornikowi od uczestników postępowania z tytułu prowadzenia egzekucji oraz podejmowania innych czynności przewidzianych w ustawie są należnościami mającymi charakter publicznoprawny (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., II CSK 60/09, niepubl.). Stanowią one jednak tylko część kosztów egzekucji prowadzonej przez komornika, należy zatem odróżnić zasady pobierania opłat od zasad ponoszenia kosztów egzekucji określonych w art. 770 k.p.c., a w konsekwencji przyjąć, że reguła wyrażona w tym przepisie może być stosowana wtedy, gdy organ egzekucyjny decyduje o obowiązku zwrotu kosztów już poniesionych. Nie dotyczy ona natomiast tego, kto ma obowiązek uiszczyć konkretną opłatę. Kwestię te regulują szczegółowo przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Już z tej przyczyny odwołanie się przy wykładni art. 53a ust. 2 u.k.s.e. do zasady odpowiedzialności dłużnika za koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji nie usprawiedliwia wniosku, że obowiązek uiszczenia opłaty przewidzianej w tym przepisie obciąża dłużnika. Stałą opłatę egzekucyjną uiszcza w zasadzie uczestnik postępowania wnioskujący o podjęcie przez komornika czynności podlegającej opłacie, a więc z reguły wierzyciel (art. 49a, 50, 51 i 53 u.k.s.e.). Opłata za czynność poszukiwania majątku dłużnika powinna być więc uiszczona w obu częściach przez wierzyciela. Podział tej opłaty na dwie części nie musi wiązać się z obowiązkiem ich poniesienia przez różne podmioty; ma on uzasadnienie w potrzebie zmotywowania komornika do efektywnego przeprowadzenia poszukiwania. Gdyby ustawodawca chciał obciążyć opłatą przewidzianą w art. 53a ust. 2 u.k.s.e. dłużnika, wolę taką wysłowiłby w sposób wyraźny.

W każdym wypadku, gdy obowiązek uiszczenia opłaty spoczywa na wierzycielu, komornik pobiera ją od niego, natomiast o tym, kto ostatecznie poniesie koszty obejmujące tę opłatę, rozstrzyga postanowieniem przewidzianym w art. 770 k.p.c. Regułę tę stosuje się również w razie konieczności pobrania zaliczki na pokrycie wydatków gotówkowych, np. związanych z czynnością poszukiwania majątku dłużnika (art. 40 ust. 1 u.k.s.e.). Komornik nie może pobrać zaliczki na ten cel od dłużnika, obowiązany zaś jest ją rozliczyć - zgodnie z zasadą określoną w art. 770 k.p.c. - po zakończeniu egzekucji.

Reasumując stwierdzić należy, iż komornik jest uprawniony do określenia należnej mu opłaty zgodnie z art. 53 ust 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, lecz obciążenie nią dłużnika było błędne. Komornik pobiera opłatę określoną w tej normie prawnej od wierzyciela. Regułę tę stosuje we wszystkich przypadkach, a nie tylko w razie umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 k.p.c. Skoro zobowiązanym do jej uiszczenia pozostaje wierzyciel, jedynie w przypadku skutecznej egzekucji z odnalezionego majątku poniesiona opłata mogłaby być zaliczona do kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji, podlegających zwrotowi na rzecz wierzyciela w oparciu o przepis art. 770 kpc.

Wobec obciążenia przedmiotową opłatą dłużnika, postanowienie Komornika podlegało uchyleniu.

Z tych względów, na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 385 kpc Sąd orzekł, jak w postanowieniu.